

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE PSIHOLOGIE ȘI ȘTIINȚE ALE
EDUCAȚIEI

TEZĂ DE DOCTORAT

Rezumat in extenso

CONDUCĂTOR DE DOCTORAT

Prof. univ. Dr. DOREL UNGUREANU

Doctorand

INBAL VEINBERG

2015

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI CLUJ-NAPOCA

FACULTATEA DE PSIHOLOGIE ȘI ȘTIINȚE ALE
EDUCAȚIEI

**Îmbunătățirea percepției și atitudinii personalului din
școli privind copiii proveniți din familii divorțate: o
perspectivă pedagogică**

Rezumat in extenso

CONDUCĂTOR DE DOCTORAT
Prof. univ. dr. DOREL UNGUREANU

Doctorand
INBAL VEINBERG

2015

Cuprins

	Introducere	
	CAPITOLUL I: ABORDĂRI TEORETICE	7
I.1.	Lacune în cercetările prealabile	7
I.2.	Teorii fundamentale	7
	CAPITOLUL II: METODOLOGIA CERCETĂRII	13
II.1.	Introducere	13
II.2.	Metode mixte	14
II.3.	Paradigma cantitativă	15
II.4.	Paradigma calitativă	15
II.5.	Etapile cercetării	16
II.6.	Eșantionul de participanți	17
II.7.	Instrumentele de cercetare	18
II.8.	Rolul cercetătorului și implicarea în cercetare	19
II.9.	Metodologia de colectare și analiză a datelor	19
	CAPITOLUL III: REZULTATE	21
III.1.	Rezultatele privind prima întrebare a cercetării	21
III.2.	Rezultatele privind a doua întrebare a cercetării	22
III.3.	Rezultatele privind a treia întrebare a cercetării	22
	CONCLUZII	25
	Concluzii factuale	25
	Concluzii conceptuale	26
	Implicații practice ale cercetării și recomandări	29
	Limite ale cercetării	30
	Contributii ale cercetării	31
	Direcții viitoare de cercetare	31
	BIBLIOGRAFIE	33

Lista figurilor

Figura1:	Delimitările conceptuale ale cercetării	10
Figure 2:	Modelul de lucru multi-eco-sistemic	27

Lista tabelelor

Tabelul 1	Rezultatele conform întrebărilor de cercetare și etapelor cercetării	23
-----------	--	----

Abstract

În ultimii ani, rata divorțurilor, atât la nivel mondial cât și în Israel a crescut. Schimbările survenite în structura familiei necesită utilizarea de mecanisme de coping socio-educational atât pentru familii cât și pentru personalul din învățământ. Tema de cercetare și-a dovedit relevanța odată cu implementarea atât în Israel cât și în întreaga lume a acțiunilor directe cu copiii provenind din familii divorțate.

Cercetarea intenționează să analizeze modalități de îmbunătățire a percepției și atitudinii personalului din școli privind raportarea la copiii din familii divorțate. Cercetarea este una bazată pe metode mixte iar esanționul de participanți este format din personalul școlii (director, consilieri școlari și profesori).

Instrumentele de cercetare au fost (1) analiza documentelor/circularelor emise de directorul general; (2) interviuri semistructurate realizate cu 30 de membri ai staffului educațional din zona de nord a Israelului; (3) chestionare distribuite unui număr de 206 membri ai staff-urilor educaționale provenind din diverse școli elementare din zona de nord a Israelului; (4) chestionare inițiale și finale privind impactul unui workshop realizat în 3 școli elementare diferite, din zona de nord a Israelului.

Rezultatele principale ale cercetării arată că există opinii variate și ambiguități privind percepția personalului din învățământ, atitudinea privind divorțul, în general, și copiii provenind din familii divorțate, în particular. De asemenea, s-a constatat că la nivelul personalului școlilor există prejudecăți și tendințe de etichetare a acestor copii.

De aceea, constituirea unui mediu de învățare suportiv pentru acești copii este esențial; comunicarea și colaborarea școlii cu ambii părinți este bună pentru copii și, nu în ultimul rând, fiecare membru al echipei are un rol important în abordarea copiilor provenind din familii divorțate. Astfel, rezultatele rezultate din cercetare au permis dezvoltarea unui model de lucru Multi-Eco-Sistemic, model care poate îmbunătăți percepțiile și atitudinile personalului școlii privind abordarea copiilor din familii divorțate. Prin urmare, cercetarea a contribuit la sporirea cunoștințelor din domeniul educațional privind abordarea copiilor provenind din familii divorțate.

Cuvinte cheie: Divorț, stare de bine, percepția personalului școlar privind divorțul, reacția la stress, procese de schimbare, copiii dn familiile divorțate, consiliere educațională.

Introducere

În ultimii ani divorțul a constituit un fenomen crescător în întreaga lume. Rata divorțului a crescut atât la nivel mondial cât și în Israel. Structura familiei s-a modificat, iar aceste modificări s-au reflectat direct în ciclul de viață al copiilor. O parte din acest ciclu se desfășoară în școală, aspect care ne face să considerăm că și școala este obligată să facă față divorțurilor și modurilor în care acestea îi afectează pe copii. Anterior, au fost realizate numeroase studii privind modul în care copiii și părinții fac față divorțului, însă foarte puține s-au axat pe specificul acțiunilor pe care personalul din învățământ îl manifestă în relație cu acest subiect. Acest aspect ne-a condus către o astfel de cercetare.

Prezenta cercetare se axează pe îmbunătățirea din perspectivă pedagogică a percepțiilor și atitudinilor personalului din învățământ privind abordarea copiilor care provin din familii care au divorțat. Cele mai multe cercetări existente deja analizează problema divorțului din perspectiva copiilor sau părinților. Această cercetare se axează pe percepția manifestată de personalul din învățământ în raport cu propriul lor rol privind abordarea copiilor proveniți din familii care au divorțat, dar și pe găsirea unor modalități prin care personalul școlii să îi abordeze pe acești copii în cadrul instituțiilor de învățământ.

Prin urmare, este important să examinăm și să înțelegem percepțiile personalului din învățământ și atitudinea privind propriul lor rol în sprijinirea copiilor provenind din familii care au divorțat și să observăm dacă aceste percepții și atitudini le influențează modul de relaționare cu acești copii. Acesta fost scopul principal al cercetării.

Lacune în cercetările prealabile

Această cercetare vizează personalul din învățământul elementar din Israel. Cercetările realizate anterior au pus în discuție cu precădere modalitățile prin care copiii fac față divorțului și/sau strategiilor de coping ale părinților. În completare, cercetarea de față a prezentat un demers practic-acțional pe care școlile îl pot urma atunci când se confruntă cu problema urmărilor divorțului.

Scopuri

Cercetarea a avut la bază trei scopuri:

- Să exploreze percepțiile și atitudinile personalului din școli privind abordarea copiilor proveniți din familii care au divorțat
- Să examineze percepția personalului din școli în raport cu rolul propriu în abordarea copiilor provenind din familii divorțate
- Să caracterizeze modurile prin care personalul din școli îl abordează pe copilul provenind din familii divorțate, în cadrul școlii.

Întrebările de cercetare au fost:

- ☒ *Care sunt percepțiile și atitudinile personalului școlii (director, consilier școlar și profesori) în raport cu copiii din familiile divorțate?*
- ☒ *Care sunt percepțiile și atitudinile personalului școlii privind rolul propriu în abordarea copiilor provenind din familii care au divorțat?*
- ☒ *Care sunt modalitățile prin care personalul școlii (director, consilier școlar și profesori) abordează copiii provenind din familii care au divorțat?*

Relevanța cercetării

Cercetarea analizează percepțiile și atitudinile staff-ului educațional privind abordarea copiilor din familii care au divorțat. Sunt puține astfel de cercetări care analizează modurile în care personalul școlii percepe rolul propriu privind relația cu copiii provenind din familii care au divorțat sau care se axează pe modalitățile prin care se implementează efectiv aceste percepții și atitudini.

Acest lucru a fost realizat în scopul creării unui model pedagogic care să contribuie în manieră specifică la îmbunătățirea percepțiilor și atitudinilor personalului din școli privind modul de abordare a copiilor provenind din familii care au divorțat.

Semnificația unei astfel de cercetări se bazează pe faptul că ea contribuie la cunoașterea universală specifică unei arii în care lacunele cu privire la percepțiile și

atitudinile personalului din școli există, contribuind astfel la cunoașterea modalităților de îmbunătățire a acestor percepții și atitudini.

Capitolul I: ABORDĂRI TEORETICE

Lacune în cercetările prealabile

Cele mai multe cercetări privind problema divorțului în familie abordează puncte de vedere ale copiilor sau părinților, precum și modalități concrete de coping ale copiilor în raport cu divorțul sau ale părinților. Cu toate acestea, literatura de specialitate oferă puține informații cu privire la personalul din școală (director, consilier școlar și profesori), percepțiile acestora și atitudinile lor privind abordarea copiilor proveniți din familii care au divorțat.

Această cercetare se axează, în principal, pe percepțiile și atitudinile personalului din școli privind abordarea copiilor provenind din familii divorțate. În completare, cercetarea vizează și percepțiile personalului din școli privind propriul rol în raport cu copiii din familii divorțate, precum și modalitățile în care școala se raportează la acești copii.

Cercetarea pornește de la premisa că, cu cât membrii staff-ului educațional sunt mai conștienți de propriile trăiri și emoții privind problema divorțului, cu atât vor face mai bine față acestei probleme în mediul profesional. Mai mult, cercetarea pune în discuție teoriile privind familia și ciclul de viață al acesteia, divorțul și stadiile divorțului. De asemenea, sunt discutate aspecte precum situația copiilor proveniți din familii divorțate și mecanismele de coping în raport cu divorțul, fiind amintite aici BASIC-Ph și Teoria salutogenă.

Complementar, cercetarea analizează și conceptul de stare de bine și reacție la stres. În cele din urmă sunt examinate percepțiile personalului școlar și atitudinile acestora privind divorțul în general, copiii provenind din familii divorțate și rolul propriu în abordarea unor astfel de situații. De aceea, tema de cercetare este ***Îmbunătățirea percepției și atitudinii personalului din școli privind copiii proveniți din familii divorțate: o perspectivă pedagogică***

I.2. Teorii fundamentale

Cercetarea de față vizează percepțiile și atitudinile personalului din școli privind abordarea copiilor proveniți din familii divorțate. De asemenea, se axează pe percepțiile și atitudinile personalului din școli privind divorțul în general și copiii proveniți din familii divorțate, în special, pe percepțiile privind propriul rol și modalitățile în care fac față unei astfel de situații.

În scopul studierii problematicii propuse, s-a procedat la analiza unor teorii fundamentale, precum: Teoria umanistă a lui Carl Roger (Johnson 2012), Teoria ecologică a lui Bronfenbrenner (Bronfenbrenner 1986, 1979) și Teoria educațională a lui Adler (Adler, 1927). Totodată, această cercetare pune în discuție și conceptul de "Ciclu de viață al familiei" (Carter &McGoldrick, 2005), și "Copiii și divorțul" (Ayalon and Flasher, 2004). În plus sunt discutate și aspecte complementare, precum stresul, reacția la stres și diverse mecanisme de coping în raport cu stresul, precum și conceptele de bine și stare de bine privind, în special, copiii proveniți din familii divorțate, (Antonovsky 1979, 1987; Shedmi and Zimmerman, 2010).

Constant, abordarea teoretică se raportează la cercetările privind cele cinci arii de interes intercorelate: familii divorțate, copiii din familii divorțate, reacție la stres, stare de bine și rol, percepții și atitudini ale personalului din școli, bazându-ne pe cele trei teorii fundamentale: Teoria umanistă a lui Carl Roger (Johnson 2012), Teoria ecologică a lui Bronfenbrenner (Bronfenbrenner 1986, 1979) și Teoria educațională a lui Adler (Adler, 1927).

Fundamentele teoretice ale îmbunătățirii percepțiilor și atitudinilor personalului din școli privind abordarea copiilor provenind din familii divorțate

Aceste fundamente ale cercetării implică următoarele componente de bază:

I.2.1. Familiile divorțate- determinarea ciclului de viață al familiei și a modalităților în care aceasta este structurată. Ciclu de viață al familiei pune în discuție stadiile de dezvoltare ale familiei (Carter &McGoldrick, 2010). Din moment ce familia este primul grup din care copilul face parte, se cuvine ca acesta să ofere stabilitate și constanță în viața copilului (Satir, 1994). De aceea, atunci când divorțul

are loc, structura familiei se schimbă și etapele ciclului de viață al familiei sunt întrerupte (Eldar-Avidan&Barnea, 2002).

I.2.2. Copiii proveniți din familii divorțate – se discută efectele pe care divorțul le are asupra copiilor. Există consecințe pe termen lung care influențează dezvoltarea copiilor sub mai multe aspecte (Smilansky, 1991). Acestea sunt reflectate în nivelele emoționale, comportamentale și cognitive ale copilului. Mulți dintre copii au rezerve în ceea ce privește divorțul părinților, în ciuda divergențelor și conflictelor la care au fost expuși și ar prefera ca părinții lor să rămână căsătoriți. Copiii simt că părintele care părăsește domiciliul, care alege să divorțeze este părintele care îi abandonează și renunță la ei. Acest sentiment al abandonului dă naștere unor intense sentimente de furie, frustrare și neajutorare, însoțite de o puternică dorință de a repara ceea ce s-a stricat (Eldar - Avidan&Barnea, 2002). Reacțiile emoționale ale copiilor la începutul procesului de divorț includ, de obicei, stări precum frica, depresia, îngrijorarea, furia, sentimentul de respingere și loialitatea conflictuală. Copiii sunt expuși unei realități instabile și nesigure. Multor copii le este teamă că tatăl îi va abandona și că vor experimenta sentimentul de pierdere.

I.2.3. Reacția la stres – este bazată pe ideea că oamenii reacționează la schimbările survenite în mediul lor și la cele din exterior, aceste aspecte influențându-I și cauzând, uneori, diverse reacții. Prin urmare, nu există stres până când nu apare o reacție la stres, arată Selye (1976) și Eisen (2010). Ceea ce cauzează stres unui individ nu va atrage în mod necesar aceeași reacție și la altcineva. Selye (1976) nu face o distincție clară între factorii externi și percepția personală, însă, cu toate acestea, face o distincție între două tipuri de stres: stresul pozitiv sau eustresul și, la polul opus, distresul. Atunci când stresul persistă, el poate conduce la atitudini precum evitarea și/sau anxietatea. Ayalon&Lahad, (2000) au clasificat stresul în patru categorii: schimbări fizice, răspuns emoțional, răspuns comportamental și schimbări în gândire.

Atunci când ne referim la stresul la copii este important să menționăm faptul că copiii reacționează diferit la stres și că aceste reacții trebuie analizate ca atare. Copiii au resurse emoționale și personale care le permit să facă față acestor evenimente stresante. O astfel de resursă constă în puterea lui interioară și trăsăturile de personalitate; stima de sine ridicată (Pearlin&Schooler, 1978), **reziliența** (Kobasa, 1979), **strategiile cognitive, comportamentale și mecanismele de coping** (Lazarus & Folkman 1984), abilitățile de autoreglare (Rosenbaum, 1983); autoeficacitatea bazată pe așteptările privind reușita (Bandura, 1977).

1.2.4. Starea de bine – este o transformare relaționată cu conceptul clasic de sănătate mintală, care a căpătat conotații negative, precum cele asociate cu boala. Starea de bine se bazează pe abordarea umanistă (Shedmi& Zimmerman, 2009) care vizează dezvoltarea personală, expansiunea și dezvoltarea resurselor creative și de creștere latente. Este o abordare holistică și, prin urmare, ar trebui luată în considerare pe parcursul tuturor stadiilor de dezvoltare.

1.2.5. Rolul, percepțiile și atitudinile personalului provenit din mediul educațional – predarea tradițională este definită ca modalitate prin care cadrul didactic controlează mediul de învățare. Controlul și responsabilitatea se află în mâna profesorului, care joacă rolul de instructor (în cadrul lecțiilor) și de factor de decizie, în raport cu conținuturile curriculare și elementele specifice (Novak, 2002).

- ☒ În acord cu teoria umanistă a învățării, profesorii ar trebui să fie creativi, inteligenți și să le pese de elevii lor. Educația umanistă furnizează un context propice pentru creșterea și dezvoltarea abilităților necesare pentru a reuși în viață, pe baza celor învățate (Aloni, 2005; Johnson, 2012).
- ☒ În aceeași manieră, rolul profesorilor din perspectiva teoriei ecologice sugerează faptul că elevul este un sistem deschis, lucru care înseamnă că experiențele repetate ale copilului se schimbă o dată cu schimbările survenite în mediul care îl înconjoară. (Reschly et al., 2007).
- ☒ În cele din urmă, Adler (1927) percepe școala ca un continuu parental. Interacțiunea dintre școală și părinți este considerată necesară, iar profesorii ar avea rolul de a corecta comportamentele indezirabile ale copiilor și de a încerca să reducă atitudinile nocive ale părinților (Cohen, 2012).

Statistic, în caz de divorț, copiii sunt cei mai expuși riscurilor de a dezvolta probleme de sănătate mintală (Smilansky, 1991). De aceea, rolul școlii în aceste situații, devine unul esențial. Ea trebuie să îi furnizeze copilului o sursă de suport și uneori să devină locul de bază în care dezvoltarea copilului are loc (Smilansky, 1991).

În unele cazuri cadrul didactic rămâne singurul adult responsabil cu care copilul relaționează (Ayalon, 1991, Ayalon& Flesher, 1991). În completare, consilierul școlar are un rol vital în creșterea ratei de succes a copilului (Lapan, Gysbers&Kayson,2007; Stone&Dahir, 2006). Consilierul îi construiește copilului un mediu securizant de învățare și acționează în scopul respectării drepturilor acestuia în comunitatea școlară (Sandhu, 2000), concentrându-se pe nevoile tuturor copiilor (Lee, 2001).

Această cercetare are la bază o abordare metodologică mixtă și trasează anumite teorii care evidențiază aceste cinci componente. Cercetarea a intenționat să colecteze dovezi în direcția evidențierii percepțiilor și atitudinilor personalului din școli privind abordarea copiilor provenind din familii divorțate.

Reprezentarea vizuală a cadrului conceptual poate fi urmărită în Figura 1:

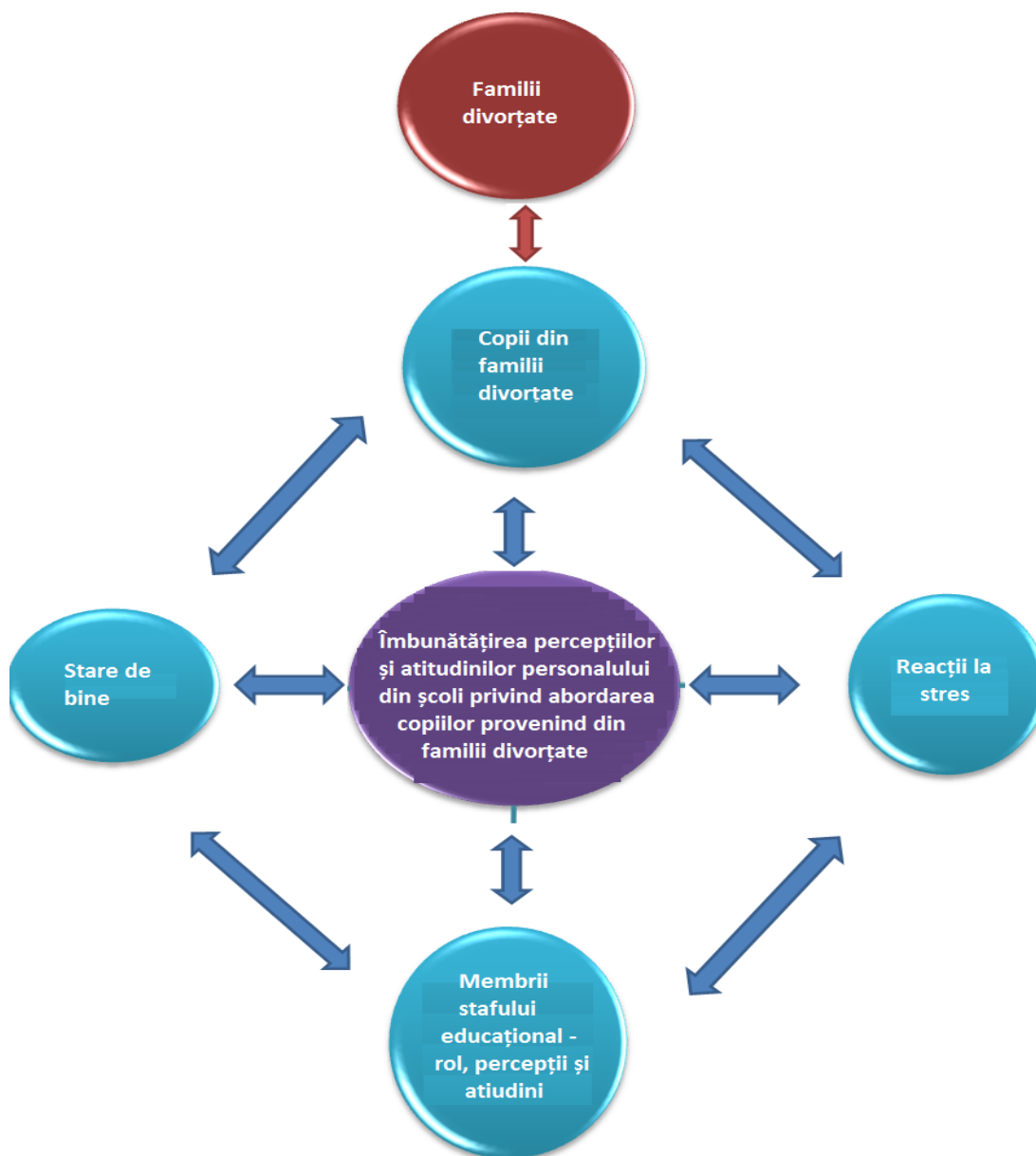

Figura 1: Reprezentarea cadrului conceptual al cercetării

Diagrama centrală a fost selectată în scopul de a reprezenta vizual unitatea dintre componentele constitutive ale procesului și a modalităților prin care ele

interacționează. Modelul acestei abordări conceptuale prezintă modul în care, în cadrul procesului, cele cinci componente (familiile divorțate, copiii provenind din aceste familii, reacția la stres, starea de bine, rolul personalului din școală, percepțiile și atitudinile lor) interacționează unele cu altele.

Mai concret, modelul arată componentele implicate în îmbunătățirea percepțiilor și atitudinilor personalului din școli privind abordarea copiilor proveniți din familii divorțate. Divorțul în familie are loc oriunde în lume, inclusiv în Israel. De aceea, este important să discutăm fenomenul și implicațiile sale în general, dar și impactul asupra copiilor, în particular.

De aceea, reacția la stres este parte din consecințele divorțului. Peste toate acestea, rolul membrilor staff-ului educațional, percepțiile și atitudinile lor sunt relevante în vederea acordării celui mai potrivit suport efectiv pentru copiii care provin din familiile divorțate. În final, prin analiza percepțiilor și atitudinilor staff-ului educațional cu privire la copiii din familiile divorțate, starea de bine a copiilor trebuie analizată în profunzime, evidențiindu-se modul prin care copiii sunt influențați de aceste atitudini.

În scopul îmbunătățirii percepțiilor și atitudinilor personalului din școli privind abordarea copiilor proveniți din familii divorțate, este necesar să abordăm fenomenul divorțului în general și să înțelegem ciclul de viață al familiei. Este important să înțelegem că divorțul afectează ciclul de viață al familiei, de unde rezultă, totodată, și afectarea copilului.

De asemenea, copiii proveniți din familii divorțate sunt parte a acestei probleme, iar reacția lor la stres este parte a vieții lor, atât în școală cât și în afara ei. De aceea, percepțiile și atitudinile personalului din școli privind propriul rol sunt esențiale în scopul de a stabili un cadru securizant pentru copil și, astfel, a ajunge să experimenteze starea de bine.

CAPITOLUL II METODOLOGIA CERCETĂRII

II.1. Introducere

Peste tot în lume, oamenii își spun povestea. La nivel mondial, cercetarea este chemată să studieze și să ajute la înțelegerea tuturor categoriilor de fenomene. În acest scop, se stabilesc anumite paradigme de cercetare. De aceea, o astfel de paradigmă reflectă prezumția că acestea sunt interconectate cu altele, caracteristice realității de studiat (Shkedi, 2003).

Kuhn (1962) arată că o paradigmă reprezintă o perspectivă universală asupra unui fenomen. Ea ne furnizează un context extins, în cadrul căruia cercetarea poate avea loc. Paradigmă poate fi și un set de credințe, valori, împărtășite de o comunitate științifică la un moment dat.

Weaver and Olson's (2006) definesc paradigmele ca fiind *un patern de credințe și practici care reglează cercetarea prin aceea că furnizează cadre și procese prin care o investigație poate fi dusă la bun sfârșit* (p. 460).

În completare, Taylor, Kermode, and Roberts (2007), explică faptul că *o paradigmă este o viziune cuprinzătoare sau perspectivă asupra a ceva* (p. 5). În aceeași sens, Kuhn (1962) evidențiază două perioade sau faze ale cercetării în domeniul științelor: normală și revoluționară. Evenimentele de cercetare dintr-o perioadă normală sunt precum situațiile în care se încearcă construirea unui puzzle fără nicio urmă de ghidaj general implicit sau explicit.

Presupunerile de bază din paradigma cercetării sunt considerate adevăruri evidente în aceste perioade normale, de către știință. Totuși, cu cât sunt mai numeroase piesele de puzzle, cu atât mai puțin se potrivesc unele cu altele. Asta înseamnă că cercetătorii pot găsi noi elemente de cunoaștere, confirmate prealabil de către metodele de cercetare științifică convenționale, dar nu sunt potrivite pentru paradigma existentă. Mai mult, Kaniel (1997) definește paradigma ca o expresie a modului în care noi înțelegem realitatea: paradigma este un fel de teorie sau spațiu de acțiune, caracterizat printr-un limbaj unic și un sistem de prezumții (p. 44). Centrul întregii paradigme are un număr de prezumții principale care formează o viziune unitară.

Această cercetare abordează diversitatea dilemelor cu care personalul din școli (directori, consilieri școlari și profesori) se confruntă privind problema copiilor proveniți din familii dezorganizate, din școlile din zona de nord a Israelului. Cercetătorul are și statutul de director adjunct și consilier școlar, și analizează modalitățile de a aborda copiii, precum și rolul personalului din școli în condiții obișnuite de muncă. Cercetătoarea însăși este o mamă divorțată care a trebuit să facă față sistemului educațional prin intermediul anilor de școală ai propriilor copii.

În acord cu cercetarea, au fost formulate și scopurile acesteia:

Scopurile cercetării

- ☒ Să examineze percepțiile și atitudinile staff-ului școlii privind rolul propriu în ceea ce privește abordarea copiilor proveniți din familii care au divorțat și să caracterizeze modul în care personalul face față unei astfel de situații în școală.
- ☒ Să extindă și să dezvolte viziunea staff-ului educațional și de consiliere, în raport cu rolul propriu în abordarea copiilor provenind din familii divorțate
- ☒ Să dezvolte strategii de coping printre factorii decizionali și staff-ul educațional, în privința politicilor educaționale privind copiii proveniți din familii divorțate.

Cercetarea de față dorește să adauge lucrurilor deja cunoscute, anumite aspecte ce țin de percepția personalului din cadrul școlilor privind această problemă. Există numeroase studii care s-au axat pe copii și modul lor de a face față unui divorț, însă cercetarea de față intenționează să prezinte perspectiva personalului din școli privind această problemă. Studiul realizat analizează percepțiile directorilor, consilierilor școlari și a cadrelor didactice în relație cu abordarea copiilor provenind din familii divorțate. De asemenea, investighează percepțiile acestora privind propriu rol și, în cele din urmă, modalitățile de a te raporta la un copil din familie divorțată.

În acord cu aceste aspecte, au fost formulate și întrebările de cercetare:

Întrebările de cercetare au fost:

- ☒ *Care sunt percepțiile și atitudinile personalului școlii (director, consilier școlar și profesori) în raport cu copiii din familiile divorțate?*
- ☒ *Care sunt percepțiile și atitudinile personalului școlii privind rolul propriu în abordarea copiilor provenind din familii care au divorțat?*

☒ *Care sunt modalitățile prin care personalul școlii (director, consilier școlar și profesori) abordează copiii provenind din familii care au divorțat?*

II.2 Metodele mixte de cercetare

Creswell (2009) & Pearce (2012) arată că strategiile metodologice mixte sunt mai puțin cunoscute față de abordările cantitative și calitative. Recunoscând faptul că fiecare domeniu de cercetare are limitările lui, cercetătorii au înțeles că ar fi necesară o combinație între diferite abordări, în scopul prevenirii biasărilor. De aceea, o abordare a cercetării conform principiilor metodologiei mixte de cercetare este utilă și necesară.

II.3. Paradigma cantitativă

Birenbaum (1993) descrie două tipuri de paradigme existente: paradigma științifică și paradigma umanistă. O paradigmă științifică tinde să furnizeze explicații cauzale și să facă predicții comportamentale, bazate pe observarea comportamentului din studiile realizate.

Creswell (2009) arată că paradigmă cantitativă presupune testarea obiectivelor prin examinarea relațiilor dintre variabile. Aceste variabile pot fi măsurate prin instrumente de analiză a datelor, iar analiza efectivă a datelor se va face prin măsurători statistice. Mai mult, ipoteza și întrebările de cercetare sunt de obicei bazate pe teorii pe care cercetătorii caută să le testeze. Studiile cantitative generalizează reguli și ipoteze bazate pe un fenomen sau o teorie (Cohen, Manion & Morrison, 2007).

II.4. Paradigma calitativă

După Birenbaum (1993), paradigma umanistă vizează înțelegerea abordării holistice, cu referire la aspectele mai puțin vizibile ale contextului comportamental uman și a multitudinii de interacțiuni care îl caracterizează. Această metodă este în principal bazată pe cercetare calitativă naturală sau pe metode fenomenologice.

Sabar (2001) argumentează faptul că punctul de pornire al unei cercetări de acest fel este acela de a înțelege acțiunile umane și de a le interpreta. Înțelegerea

omului se face prin limbaj, valori, credințe, evenimente, așteptări de la viață și expectanțe.

Abordarea calitativă se află la polul opus celei cantitative, presupunând cerințe specifice, strategii de cercetare și metode specifice de colectare a datelor și de analiză a acestora. Chiar dacă procesul este oarecum similar, procedurile cantitative se bazează pe text și date vizibile, are pași unici implicați în analiza datelor și marchează diferite strategii de cercetare.

Creswell (2009) arată că paradigma unei cercetări calitative are rădăcini cultural antropologice și sociologice. Este recent adoptată de către cercetători, scopul ei fiind de a înțelege situații sociale particulare, evenimente, roluri sau interacțiuni. Abordarea calitativă presupune utilizarea teoriei în cadrul studiului în diverse modalități.

II.5. Etapele cercetării

Cercetarea a fost divizată în patru etape principale:

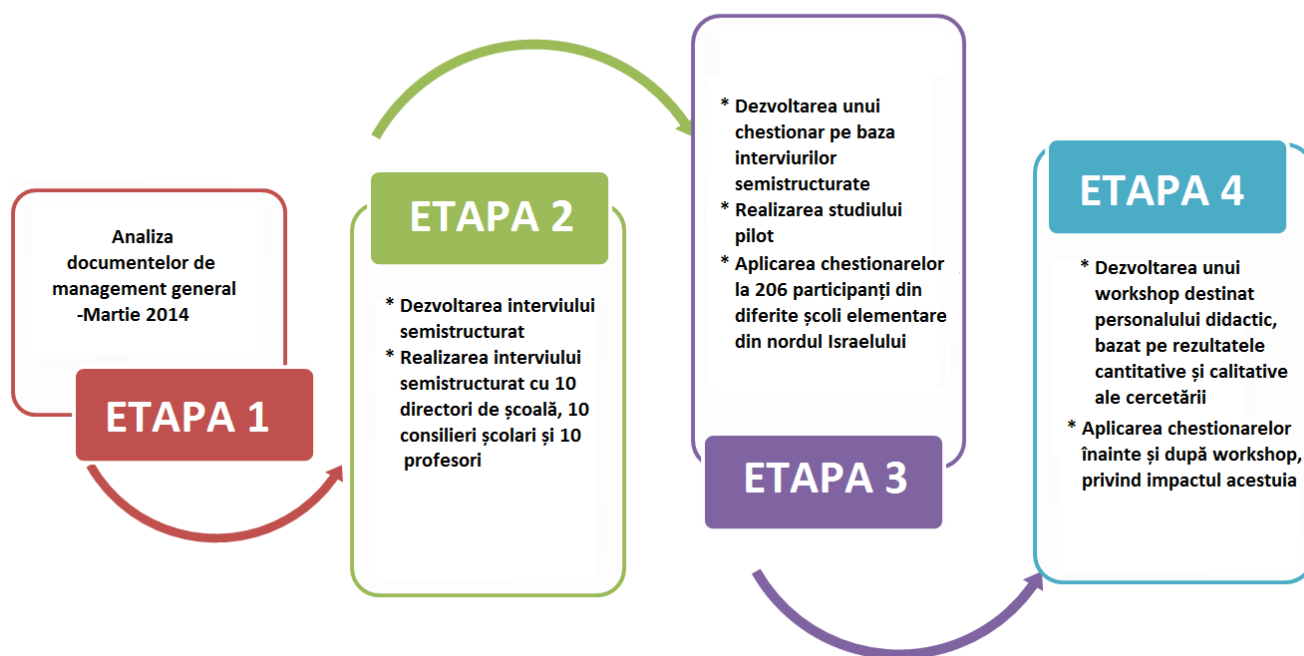

Figura 2: Etapele cercetării

Etapa 1: Este etapa de analiză a documentelor manageriale și a durat de la finalul anului 2013 până în martie 2014. Scopul a fost acela de a verifica instrucțiunile

pe care Ministerul Educației din Israel le prevede în relație cu copiii provenind din familii divorțate. Așa după cum afirma și Byrman (2012), documentele acoperă o arie extremă de extinsă în ceea ce privește sursele. Această cercetare analizează documentele oficiale publicate de Ministerul Israelian al Educației.

Etapa a 2-a: Interviu semistrukturat a fost aplicat la sfârșitul anului 2013, începutul anului 2014. Scopul a fost acela de a examina percepțiile și atitudinile staff-ului educational privind copiii provenind din familii divorțate.

Etapa a 3-a: Chestionarele au fost distribuite în perioada Aprilie-iunie 2014 și au inclus diferite tipuri de întrebări, în scopul de a verifica percepțiile staff-ului educational și atitudinile lor privind acest subiect.

Etapa a 4-a: Work-shopul a avut loc în Noiembrie 2014 în trei școli din zona de nord a Israelului. Activitățile au inclus o unică sesiune de 75 de minute. În timpul acestei activități au fost distribuite și completate două chestionare finale.

II.6. Eșantionul de subiecți

Miles and Huberman (1994) consideră eșantionarea un proces de identificare a unui grup țintă de participant în scopul de a atinge scopurile cercetării. În cazul nostru cercetarea s-a realizat în acord cu metodele și întrebările de cercetare. A fost împărțită în două părți: etapa calitativă, în a doua etapă a cercetării, conținând 10 directori, 10 consilieri și 10 cadre didactice din școli elementare din Israelul de nord. În a treia etapă a cercetării, partea cantitativă a fost formată din 206 membri ai staff-ului educational din 9 școli elementare din zona de nord a Israelului. De asemenea, în ultima etapă a cercetării au fost cooptați alți 75 de membri din trei școli elementare din zona de nord a Israelului, care au participat la workshop.

Motivul acestor alegeri este acela că ele asigură o viziune holistică asupra subiectului. Directorii sunt promotorii politicilor educaționale din școli, consilierii sunt în Israel responsabili în ceea ce privește starea de bine a copilului și, totodată, responsabili cu sprijinirea cadrelor didactice în rezolvarea diverselor situații problemă. În cele din urmă, profesorii sunt cei care implementează efectiv politicile de management și duc la îndeplinire cerințele privind situațiile copiilor provenind din familii divorțate.

II.7. Instrumente de cercetare

Instrumentele alese pentru această cercetare sunt eclecticice. Pentru că metodele de cercetare utilizate sunt unele mixte, am ales să combinăm și instrumentele alese. Pentru partea calitativă, primul instrument a fost analiza documentelor manageriale concretizate în diverse circulare, deoarece ele trebuie respectate de fiecare profesor din Israel. S-a pus accentul pe acele documente care prevăd specificul relației dintre școală și părinții divorțați sau separați. Aceste documente sunt actualizate periodic în accord cu cerințele Ministerului educației din Israel, ultima actualizare luată în calcul fiind cea din martie 2014. Aceste analize au condus la realizarea interviului semistructurat.

Instrumentul mai sus amintit a fost divizat în accord cu întrebările de cercetare și a inclus aspect demografice, percepții generale ale personalului din școli, rolul autoperceput în general și în special privind copiii provenind din familii divorțate.

Partea cantitativă a cercetării a constat în elaborarea unui chestionar care a cuprins atât întrebări deschise cât și întrebări închise. Întrebările s-au bazat pe rezultatele obținute pe baza celorlalte instrumente. De asemenea workshopul a fost realizat tot pe baza datelor obținute prealabil.

II.8. Rolul cercetătorului și implicarea lui în cercetare

Cercetătorul are o legătură directă și profundă cu subiectul cercetat, fiind director adjunct și consilier și confruntându-se cu aceste aspect frecvent. Este divorțată și recăsătorită, iar copiii ei sunt copii din familie divorțată. Din punctul său de vedere, îmbunătățirea percepțiilor și atitudinilor personalului din școli privind abordarea copiilor provenind din familii divorțate va conduce la creșterea conduitei profesionale a personalului din școli. Unii dintre cei intervievați sunt colegi de școală ai cercetătoarei și, prin urmare, a existat îngrijorarea ca rezultatele să nu fie influențate de acest aspect. Pentru a preîntâmpina eventualele dificultăți, interviurile au fost înregistrate și transcrise, iar respondenții au fost încurajați să își descrie sentimentele și opiniile privind acest subiect.

II.9. Metodele de culegere și analiză a datelor

Secvența calitativă a acestei cercetări a constat în două etape. În prima s-au analizat documentele, în scopul de a inventaria politicile ministeriale. Cercetătorul a analizat Legea educației din Israel. Pentru partea calitativă, primul instrument a fost analiza documentelor manageriale concretizate în diverse circulare, deoarece ele trebuie respectate de fiecare profesor din Israel. S-a pus accentul pe acele documente care prevăd specificul relației dintre școală și părinții divorțați sau separate. Aceste documente sunt actualizate periodic în acord cu cerințele Ministerului educației din Israel, ultima actualizare luată în calcul fiind cea din martie 2014. Aceste analize au condus la realizarea interviului semistrukturat.

Interviul semistrukturat a fost divizat în acord cu întrebările de cercetare și a inclus aspect demografice, percepții generale ale personalului din școli, rolul autoperceput în general și în special privind copiii provenind din familii divorțate. Au fost implicați 10 directori, 10 consilieri și 10 cadre didactice din școli elementare din zona de nord a Israelului. Acesta a avut loc în regim unu la unu, la domiciliul participanților sau pe teren neutru, într-o atmosferă relaxantă și a durat între 15 și 60 de minute.

Partea cantitativă a cercetării a constat în elaborarea unui chestionar care a cuprins atât întrebări deschise cât și întrebări închise. Întrebările s-au bazat pe rezultatele obținute pe baza celorlalte instrumente. De asemenea workshopul a fost realizat tot pe baza datelor obținute prealabil.

CAPITOLUL III: REZULTATE

Scopul acestei cercetări este acela de a explora percepțiile și atitudinile personalului din școli cu privire la abordarea copiilor provenind din familii divorțate, de a examina percepțiile staff-ului școlar în raport cu propriul lor rol privind copilul provenit din aceste familii și, în final, de a stabili modurile în care personalul școlii se raportează la copiii aflați în situația de divorț al părinților. Rezultatele sunt prezentate în acord cu întrebările de cercetare.

Rezultate privind întrebarea de cercetare Nr. 1

Care sunt percepțiile și atitudinile personalului școlii (director, consilier școlar și profesori) în raport cu copiii din familiile divorțate?

Rezultat integrat nr 1: Varietatea opiniilor și ambiguitățile privind percepțiile și atitudinile personalului din școli cu privire la divorț, în general, și la copiii proveniți din familii divorțate, în special. (Rezultate cantitative, rezultante ale cercetărilor calitative)

1. Sentimente:

- Identificare
- Dificultăți
- Tristețe
- Stare de bine
- Frustrare
- Milă

2. Ambivalență: Dualitate

Rezultatul nr. 2: Prejudecăți:

- Conștientizare
- Etichetare

Rezultatul nr. 3: Percepțiile și atitudinile personalului din școli în relație cu copiii proveniți din familii care au divorțat variază în acord cu propriul status marital

Rezultatul nr. 4: Percepțiile și atitudinile profesorilor religioși sunt mai axate pe responsabilitatea privind copiii din familiile divorțate, datorită faptului că în religia iudaică familia este considerată o valoare de prim rang.

Rezultate privind întrebarea de cercetare Nr. 2:

Care sunt percepțiile și atitudinile personalului școlii privind rolul propriu în abordarea copiilor provenind din familii care au divorțat?

Rezultat integrat nr 1: Stabilirea unui mediu de învățare suportiv, destinat copiilor provenind din familiile divorțate. (Rezultate cantitative):

1. Cea mai mare parte din responsabilitate o au profesorii.
2. Furnizarea unei educații potrivite:
 - Încălcarea regulilor..
 - Sursă a unor informații de bază
 - Programe

Rezultat integrat nr 2: Comunicarea și colaborarea cu ambii părinți

Rezultante ale cercetărilor calitative: Părinți depășiți de situație, părinți izolați

Rezultante ale cercetărilor cantitative: Dezirabilitate socială –relațiile staff-ului educațional cu părinții este dezechilibrată, cei mai mulți dintre ei discutând în principal cu părintele care îl are în custodie

Rezultat integrat nr 3. Cei mai mulți dintre membrii staff-ului educațional se autopercep ca sursă de sprijin și persoane de sprijin pentru copiii provenind din familii divorțate

1. Evaluarea nevoilor copilului:

- Suport
- Custodie
- Mediu înconjurător stabil

Rezultante ale cercetărilor cantitative: Cei mai mulți profesori consideră necesară implicarea unor modele caracteriale în abordarea copiilor proveniți din familii care au divorțat.

Rezultat nr. 4: Consilierii sunt percepuți ca principali sfătuitori pentru cadrele didactice

Rezultate privind întrebarea de cercetare Nr. 3:

Care sunt modalitățile prin care personalul școlii (director, consilier școlar și profesori) abordează copiii provenind din familii care au divorțat?

Rezultat integrat nr.1: Rolul managementului

Rezultante ale cercetărilor calitative:

- Managementul este autoritatea reglatorie.
- Management:
 - Supervizare
 - Conducerea procesului

Introducerea documentelor

Rezultante ale cercetărilor cantitative:

- Cu cât sistemul școlar este mai orientat spre subiect, cu atât conștientizarea și înțelegerea situației privind abordarea copiilor provenind din familii divorțate este mai crescută
- (in contrast) Există contradicții în cazul percepțiilor și atitudinilor personalului din școli cu privire la modalitățile de abordare a copiilor provenind din familii care au divorțat

Rezultatul Nr.2:

Rolul consilierului:

- Suport pentru copii și părinți
- Suport pentru stafful educațional
- Ghidaj

Rezultatul Nr. 3:

Rolul cadrului didactic:

- Sprijinirea copiilor
- Contactarea părinților

Tabelul 1 prezintă rezultatele obținute în accord cu întrebările de cercetare și cu etapele cercetării.

Nr.	Întrebarea de cercetare/Etape stabilite în acord cu instrumentele de cercetare	Prima etapă – analiza documentelor	A doua etapă – analiza datelor provenind din realizarea interviului semistructurat	A treia etapă– analiza datelor provenind din aplicarea chestionarului	A patra etapă – chestionarea privind workshopul
			Tema 1: Percepția și atitudinile personalului din școală cu privire la copiii proveniți din familii care au divorțat sunt copleșite de sentimente și de ambivalență emoțională		
1.	Care sunt percepțiile și		1. Prejudecăți:	1. Apar diferite opinii și elemente	

	<p>atitudinile personalului școlii (director, consilierul școlar și profesori) în raport cu copiii din familiile divorțate?</p>		<p>1. Conștientizarea 2. Etichetarea</p>	<p>de abiguitate privind percepțiile și atitudinile personalului din școli privind divorțul în general și copiii proveniți din familii care au divorțat, în particular.</p>	
			<p>Emoții: Identificare Dificultăți Tristețe Stare de bine Frustrare Milă</p>	<p>2. Percepțiile și atitudinile personalului din școli în relație cu copiii proveniți din familii care au divorțat variază în acord cu propriul status marital</p>	
			<p>3.Ambivalență: Dualitate</p>	<p>3. Percepțiile și atitudinile profesorilor religioși sunt mai axate pe responsabilitatea privind copiii din familiile divorțate, datorită faptului că în religia iudaică familia este considerată o valoare de prim rang.</p>	

Nr.	Întrebarea de cercetare/Etape stabilite în acord cu instrumentele de cercetare	Prima etapă – analiza documentelor	A doua etapă – analiza datelor provenind din realizarea interviului semistructurat	A treia etapă – analiza datelor provenind din aplicarea chestionarului	A patra etapă – chestionarea privind workshopul
			Tema 2: Sprijinirea copiilor provenind din familii care au divorțat.		
2.	Care sunt percepțiile și atitudinile personalului școlii privind <u>rolul propriu</u> în abordarea copiilor provenind din familii care au divorțat?	3. Cea mai mare parte din responsabilitate o au profesorii.	1. Furnizarea unei educații adecvate: <ul style="list-style-type: none"> 1.1 Încălcarea regulilor. 1.2. Sursă a unor informații de bază 1.3. Programe 	1. Dezirabilitate socială – relațiile staff-ului educațional cu părinții este dezechilibrată, cei mai mulți dintre ei discutând în principal cu părintele care îl are în custodie.	1. Cei mai mulți profesori consider necesară implicarea unor modele caracteriale în abordarea copiilor proveniți din familii care au divorțat.
		2. Consilierii sunt percepuți ca principali sfătuitori pentru cadrele didactice	2. Evaluarea nevoilor copilului: <ul style="list-style-type: none"> 2.1. Suport 2.2. Custodie 2.3. Mediu de viață stabil 		
			Izolarea părinților		
			Tema 3: Realizarea unui sistem unic de abordare a		

			copiilor provenind din familii care au divorțat		
3.	Care sunt modalitățile prin care personalul școlii (director, consilier școlar și profesori) abordează copiii provenind din familii care au divorțat?	1. Managementul este autoritatea reglatorie	1. Management: 1.1. Supervizare 1.2. Conducerea procesului 1.3. Introducerea documentelor	1. Cu cât sistemul școlar este mai orientat spre subiect, cu atât conștientizarea și înțelegerea situației privind abordarea copiilor provenind din familii divorțate este mai crescută	1. Contradicții în cazul percepțiilor și atitudinilor personalului din școli cu privire la modalitățile de abordare a copiilor provenind din familii care au divorțat
			2. Consiliere: Suport pentru copii și părinți Suport pentru stafful educational Ghidare		
			4. Profesori: 1. Sprijinirea copiilor 2. Contactarea părinților		

CONCLUZII

Acest capitol descrie și explică concluziile care rezultă din analiza datelor consemnate în cadrul cercetării. Astfel, aceste concluzii vor fi discutate în acord cu întrebările de cercetare.

Concluzii factuale

Concluzii privind întrebarea de cercetare nr. 1: ***Care sunt percepțiile și atitudinile personalului din școli (directori, consilieri școlară și profesori) în ceea ce privește copiii provenind din familii divorțate?***

Concluzia care rezultă din această cercetare privind îmbunătățirea percepțiilor și atitudinilor personalului școlii privind abordarea copiilor provenind din familii divorțate este aceea că opiniile și sentimentele lor ambigue depind de propria percepție și de sentimentele și trăirile lor legate de acest aspect.

Cu alte cuvinte, cu cât ambiguitatea este mai puțin prezentă și cu cât nivelul de conștientizare este mai ridicat, cu atât și modul de raportare la acești copii este unul mai dezirabil. Abordarea copiilor provenind din familii divorțate este caracterizată de prejucii și judecare, lucru care poate afecta buna funcționare a staff-ului educațional în relaționarea cu acești copii.

De aceea, o mai bună conștientizare, un grad crescut de sensibilitate și evitarea etichetărilor vor contribui la îmbunătățirea percepțiilor și atitudinilor privind divorțul și copiii din familii divorțate.

Mai mult, rezultatele arată că divorțul nu implică în mod necesar slăbiciune, percepțiile și atitudinile cadrelor didactice putând avea un impact major în ceea ce privește performanțele elevilor. Potrivit religiei iudaice, valorile familiale sunt extrem de importante și, prin urmare, personalul din școli cu un nivel de religiozitate crescut se simte mai responsabil în raport cu copiii provenind din familii divorțate, deoarece simt că familia este incompletă și vor să compenseze.

Concluzii privind întrebarea de cercetare nr. 2: ***Care sunt percepțiile personalului din școli privind propriul rol în abordarea copiilor provenind din familii divorțate?***

În ceea ce privește percepția staff-ului educațional cu privire la rolul său în abordarea familiilor divorțate, cercetările au arătat că cu cât personalul din școli, în general și profesorii, în special, dețin mai multe informații cu privire la situația

acestor copii, cu atât vor fi mai capabili să abordeze dezirabil situația divorțului și să creeze un mediu educațional optim pentru elevi. Cu cât staff-ul educațional înțelege mai bine nevoia de abordare holistică a problemei, precum și importanța menținerii unei bune relații cu ambii membri ai familiei, cu atât copiii vor avea mai puține probleme în școală.

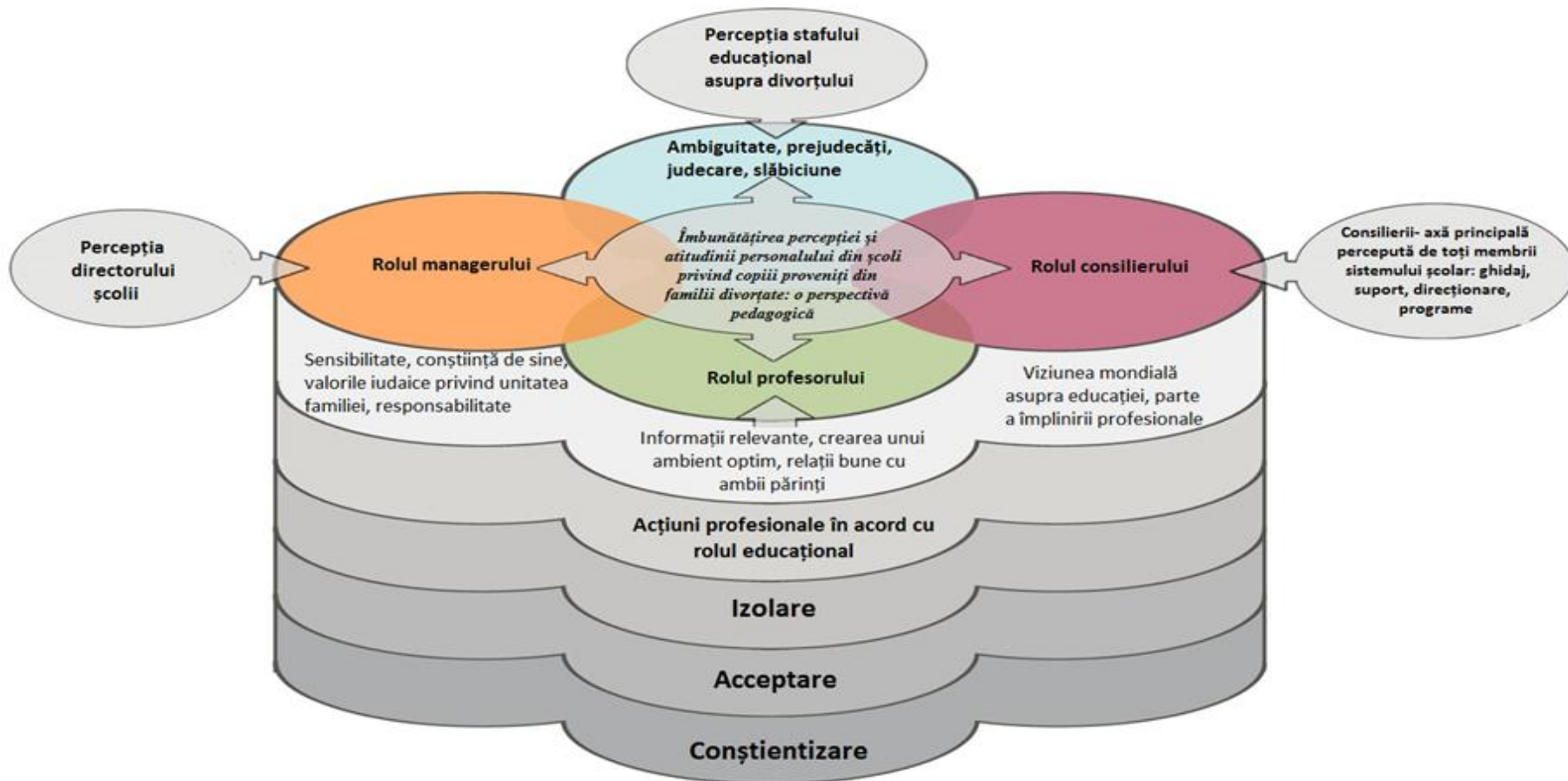
Percepțiile profesionale ale personalului din școli este caracterizat de viziunea mondială asupra educației. O mai bună conștientizare sub aspect profesional a percepțiilor proprii privind educația și nu doar simplul rol pedagogic perceput le dă posibilitatea de a dezvolta relații profunde cu copiii și de a crea pentru aceștia un mediu suportiv, consistent și stabil. Profesorii au nevoie constant de suport, direcționare și ghidaj în această privință. Lipsurile în ghidajul de consiliere pot conduce la o atitudine neprofesională din partea cadrului didactic.

Concluzii privind întrebarea de cercetare nr. 3: *Care sunt modalitățile prin care personalul școlii (directori, consilieri, profesori) abordează copiii provenind din familii divorțate?*

Concluziile acestei cercetări privind îmbunătățirea percepțiilor și atitudinilor staff-ului școlar privind abordarea copiilor provenind din familii divorțate este aceea că modul în care școala procedează este bazat în totalitate pe percepția și viziunea directorului. Atitudinea acestuia din urmă influențează întreaga școală. Consilierii sunt, de asemenea, elementul de reper pentru toți cei care acționează într-o școală. Rolul profesorilor în sprijinirea copiilor provenind din familii divorțate este unul crucial iar politicile școlare care sunt îndreptate către subiect vor produce profesori conștienți de nuanțele acestui subiect și dedicați lui.

Concluzii conceptuale

Concluziile conceptuale vor fi discutate după prezentarea *Modelului de lucru multi-eco-sistemic*

Modelul de lucru multi-eco-sistemic intenționează să îmbunătățească percepțiile și atitudinile personalului din școli privind abordarea copiilor provenind din familii divorțate

Unicitatea acestui model este tocmai observarea în regim multi-eco-sistemic, care este permisă, precum și fluxul bidirecțional care există între procesele interne dintre membrii staff-ului educațional și ceea ce îi înconjoară. Acest flux bidirecțional care este prezentat în model există în spațiul interactiv dintre funcționarii educaționali și percepțiile lor, acestea permițându-le o dezvoltare profesională și deschidere către diferitele părți interesate de abordarea copiilor provenind din familii divorțate.

Modelul de lucru multi-eco-sistemic vine să rezume diversele stiluri de abordare aparținând staff-urilor din școli în ceea ce privește abordarea copiilor provenind din familii divorțate.

Cele patru componente ale modelului, percepția staff-ului educațional cu privire la divorț și rolurile managerilor, consilierilor și profesorilor în abordarea copiilor provenind din familii divorțate sunt integrate în manieră personală, holistică, ecologică și bidirecțională. Pentru ca aceste patru componente să acționeze împreună, staff-ul educațional trebuie să se ferească de ambiguități, prejudecăți, judecăți și slăbiciuni pe care problema divorțului le trezește în interiorul lor. Aceștia ar trebui să își accepte sentimentele și trăirile și să le separe de contextul educațional. Făcând acest lucru, ei pot acționa în mod profesional în ceea ce privește abordarea copiilor provenind din familii divorțate.

Percepțiile care apar sunt analizate și pot fi schimbate într-un nou mod de gândire. De la percepția multi-sistemică-ecologică unde există o schimbare paradigmatică în fiecare componentă a sistemului va apărea, în mod inevitabil și impactul asupra altor componente din cadrul sistemului.

Toate aceste patru componente suferă modificări procesuale gradate care permit, la finalul procesului o atitudine plină de profesionalism din partea tuturor factorilor educaționali implicați. În primul rând, staff-ul educațional trebuie să identifice propriile sentimente și percepții în ceea ce privește abordarea copiilor provenind din familii divorțate. Aceștia trebuie să își identifice și să își accepte sentimentele și trăirile privind acești copii. Acest proces va conduce la apariția acțiunilor profesionale ale oricărui cadru didactic.

De exemplu, înlăturarea ambiguităților privind înzestrarea staff-ului educațional cu informații relevante privind divorțul și copiii provenind din familii divorțate, ar trebui să sporească nivelul de conștientizare a problemei și să permită regândirea atitudinii față de subiect.

Este de așteptat ca invitându-i pe cei din staff-ul educațional să lupte cu prejudecățile privind acest subiect, ei vor fi capabili să își gestioneze propriile sentimente și trăiri, prin izolarea lor și prin procesarea acestora.

Expunerea staff-ului educațional la aspecte de judecată privind problema studiată și considerarea acestora ca fiind legitime și de înțeles, le permite să-și abordeze credințele și trăirile și, astfel, să își sporească nivelul de conștientizare a situației.

Ca rezultat, membrii staff-ului educațional sunt tentați să acționeze mai degrabă cognitiv decât emoțional. La nivel conceptual, rezultatele acestei cercetări permit formularea unei noi teorii privind abordarea copiilor provenind din familii divorțate, teorie bazată pe abordarea holistică, ecologică a teoriei lui Adler. Modalitatea de a îmbunătăți percepția și atitudinile personalului din școli este una integrativă, incluzând diverși oameni din școli. Este, de asemenea, o abordare sistemică ce include alte sisteme din care membrii staffului educațional fac parte.

Rezultatele indică faptul că, în scopul de a face față în școală muncii cu copiii provenind din familii divorțate, personalul școlii ar trebui să adopte o percepție ecologică care să încorporeze toate sistemele în care copiii sunt implicați. Acest aspect înseamnă că personalul din școli trebuie să fie atent la copii și la lucrurile care îi înconjoară. Membrii staff-ului educațional care sunt implicați în viața copiilor și care sunt conștienți de sentimentele și trăirile lor privind divorțul, în general, și copiii provenind din familii divorțate, în particular, sunt capabili să abordeze problema într-un mod sensibil, dar profesional, totodată.

Prin abordarea copiilor provenind din familii divorțate într-o manieră integrativă, ecologică, personalul școlii creează o relație personal-holistică cu acești copii, precum și cu părinții lor. În mod consecvent, percepțiile, atitudinile și maniera de abordare a copiilor provenind din familii divorțate trebuie să se realizeze printr-o abordare bidirecțională. Această abordare bidirecțională se referă, pe de o parte, la

procesele interne care influențează acțiunile externe ale personalului din școli, iar pe de altă parte se referă la faptul că procesele externe le afectează pe cele interne pe care staff-ul educațional le experimentează. Aceste două acțiuni se realizează de obicei în paralel.

Implicații practice și recomandări

În scopul înregistrării unor rezultate complete și eficiente privind abordarea copiilor provenind din familii divorțate, staff-ul educațional ar trebui, în primul rând, să implementeze următoarele zece principii, văzute ca o completare la modelul de lucru Multi-eco-sistemic:

1. Analizează-ți sentimentele și trăirile privind acest subiect (identificare, frustrare, milă, stare de bine, dificultăți, tristețe)
2. Încearcă să eviți prejudecățile
3. Crește-ți nivelul de conștientizare
4. Încearcă să nu îi judeci pe copii, părinți sau pe tine însuși.
5. Fii conștient de emoțiile conflictuale (ambivalente) pe care acest subiect le trezește în tine
6. Cunoaște trecutul elevilor tăi și acționează în consecință.
7. Amintește-ți că furnizarea unei educații potrivite elevului respectiv, îl va ajuta mult.
8. Respectă-i pe părinți prin dezvoltarea echitabilă a relațiilor cu amândoi.
9. Urmărește procedurile de lucru și documentele legate de acest subiect
10. Contactează persoane specializate, pentru a primi îndrumări, suport și consultanță.

Limitele cercetării

Limitele cercetării sunt acele caracteristici ale designului sau metodologiei care au impact sau influențează interpretarea rezultatelor cercetării. Ele sunt reprezentate de constrângerile generalizării, aplicațiile practice sau utilitatea rezultatelor care sunt, la rândul lor, rezultatul modului în care designul cercetării a fost gândit de la bun început, precum și de metodologia de cercetare aleasă pentru a stabili validitatea internă și externă.

- A. Metodele calitative** – Gradul de generalizare limitat atins prin intermediul metodelor calitative reprezintă una din limitele cercetării. Cu cât numărul cazurilor investigate este mai mare, cu atât nivelul de generalizare a rezultatelor obținute este mai mare. Dacă un cercetător poate arăta că anumite caracteristici investigate de el se regăsesc și în alte situații, atunci acestea pot fi generalizate la o populație mai extinsă. (Shekdi, 2003).
- B. Instrumentele de cercetare** – instrumentele de cercetare calitative utilizate în cadrul acestei cercetări sunt împărțite în trei categorii: analiza documentelor, interviul semistructurat și chestionarul aplicat în două etape ale cercetării.
- C. Eșantionul de subiecți** – În cercetare, au fost intervievați 30 de membri ai staff-ului educațional, alți 206 au fost chestionați în a treia etapă a cercetării, iar 75 de membri au răsuns în etapa a patra a cercetării, toți fiind din zona de nord a Israelului.
- D. Postura cercetătorului** – Posibile biasări în cadrul cercetării pot apărea datorită faptului că cercetătorul aparține tipologiei de populație cercetată și este ea însăși o mamă divorțată, implicarea sa fiind sporită.
- E. Generalizarea rezultatelor** – această cercetare abordează percepțiile și atitudinile staff-ului educațional, privind abordarea copiilor proveniți din familii divorțate. Pentru a face față limitelor privind instrumentele de cercetare și eșantionul de subiecți, s-a procedat la inserarea în partea calitativă a unei secvențe cu un grad crescut de validitate și scăzut de fiabilitate. De asemenea, în cadrul abordării cantitative, o parte consistentă a fost investigată și a avut un nivel scăzut de validitate, dar unul crescut de fiabilitate.

Contribuții personale

Contribuții la nivel teoretic, materializate în Modelul de lucru Multi-ecosistemic care explică procesele prin care trece personalul din școli, atunci când au de-a face cu copii provenind din familii care au divorțat.

Contribuții practice – modelul poate servi drept ghid privind modul în care staff-ul educațional ar trebui să abordeze copiii provenind din familii care au divorțat.

Schimbări la nivel de politică educațională privind abordarea copiilor provenind din familii care au divorțat, precum și îmbunătățirea modului în care sunt introduse aceste schimbări, îmbunătățind maniera în care se acționează în prezent.

Contribuțiile teoretice privind cunoașterea constau în sprijinirea acesteia prin intermediul modelului propus, model aflat la confluența dintre trei teorii majore: teoria umanistă, teoria ecologică și teoria lui Adler. Cel mai important aspect este îmbunătățirea percepțiilor și atitudinilor staff-ului educațional privind abordarea copiilor provenind din familiile care au divorțat. Schimbările de percepție pot conduce la schimbări în ceea ce privește politicile educaționale adoptate.

Originalitatea cercetării constă în maniera de combinare dintre instrumentele de cercetare și teorii și este inovativă pentru personalul din școli deoarece solicită autoobservarea și examinarea percepțiilor proprii și a rolului personal privind maniera de abordare copiilor proveniți din familii divorțate.

Direcții viitoare de cercetare

Câmpul percepțiilor și atitudinilor privind copiii din familii divorțate este unul multidimensional și variat. De aceea, cercetările noastre ulterioare se pot axa pe extinderea cercetării asupra copiilor de pe alte trepte de școlarizare din Israel. De asemenea, ar putea fi luată în calcul și o abordare comparativă, pe genuri, a atitudinilor și percepțiilor participanților, precum și o analiză mai atentă a modalităților de abordare a copiilor provenind din familii complexe sau neconvenționale.

În cele din urmă, putem aminti și o direcție de cercetare privind atitudinile și percepțiile privind copiii proveniți din familii divorțate aparținând sectorului arab al Israelului

Bibliografie

Adler, A 1927, *The Practice and Theory of Individual Psychology*. New-York: Nervous and Mental Disease Pub. Co.

Aloni, N 2005, 'Distress and Challenges of a Humanist Educator in the 21st Century'. in: *Education and Challenge of Time*, ed, E Paladi, Israel: Teachers Union-Teachers Association of Promotion Teaching and Education, vol.2 pp. 35-53.

Antonovsky A 1979, *Health, stress and coping*. San Francisco: Jossey-Bass.

Antonovsky A 1987, *Unraveling the mystery of health. How people manage stress and stay well*'. San Francisco: Jossey-Bass.

Ayalon, O & Flasher, A 2004, *Children & Divorce Chain Reaction*. Israel: Nord Publications.

Ayalon, O & Lahad, M 2000, *Live on the Edge- Stress and Coping in High Risk Situations, Reducing violence and towards peace -2000*. Israel: Nord Publication.

Bandura, A 1977, 'Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change'. *Psychological Review*, vol.84, pp. 191-215, in Milgram N. 2004.. In *Children under Stress*, eds, A Klingman, A Raviv & B Stein, B. eds. *Children in Stress and in Emergencies – Characteristics and Psychological Interventions*. Jerusalem, Israel: Ministry of Education Psychological and Counseling Service.

Birenbaum, M 1993, *Who's Afraid of a Research Paper? Planning and Writing a Research Proposal and Research Report Behavioral Sciences*. Tel - Aviv: Universities Enterprises Publications.

Bronfenbrenner, U 1979, '*The ecology of human development: Experiments by nature and design*', Cambridge: Harvard University Press.

Bronfenbrenner, U 1986, '*Ecology of the family as a context for human development research perspectives*', *Developmental Psychology*, vol. 22, pp. 723-742,

Bryman, A 2012, *Social Research Methods*. Oxford University Press.

Carter, B McGoldrick, M & , Garcia-Preto, N 2010, *The Expanded Family Life Cycle: Individual, Family, and Social Perspectives* 4th Edn. United Kingdom: Pearson Pub.

Cohen, L, Manion, L, & Morrison, K 2013, *Research Methods in Education*. 7th edn. London: RoutledgeFalmer.

Cohen, L, Manion, L &Marriuson, K 2007, *Research Methods in Education*, 6thedn. London: Routledge.

Creswell, JW 2009, *Research Design – Qualitative. Quantitative, and Mixed methods approaches*. California: Sage publication.

Eisen, D 2010, *Journey to Internal Kingdoms*. Israel: Health Promotion synapses optimistic publication.

Eldar-Avidan, D &Barne'a, H 2002, *Children and Divorce*. Israel: Ministry Of Education.

Kobasa, SC 1979, 'Stressful life events, personality and health: an inquiry into hardiness'. *Journal of Personality and Social Psychology*, vol.37, pp. 1-11, *Children under Stress*, N Milgram 2004, in: *Children in Stress and in Emergencies – Characteristics and Psychological Interventions*, eds. A Klingman, ARaviv& B Stein. 2004, Jerusalem, Israel: Ministry of Education Psychological and Counseling Service. Lazarus, RS &Folkman, S 1984, *Stress, appraisal and coping*.New York: Springer, in: *Children under Stress*. in: *Children in Stress and in Emergencies – Characteristics and Psychological Interventions*, ed N. Milgram 2004, in: A Klingman, A Raviv& B Stein. 2004, Jerusalem, Israel: Ministry of Education Psychological and Counseling Service

Novak, JD 2002,'Meaningful learning: the essential factor for conceptual change in limited or appropriate propositional hierarchies (LIPs) leading to empowerment of learners'.*Science Education*, vol. 86, no.4, pp. 548-571.

Pearlin, LI &Schooler, C 1978, 'The structure of coping'.*Journal of Health and Social Behavior*, vol.19, pp. 2-21, in *Children under Stress*, N Milgram 2004,in: *Children in Stress and in Emergencies – Characteristics and Psychological Interventions*, eds, A Klingman, A Raviv& B Stein. 2004, Jerusalem, Israel: Ministry of Education Psychological and Counseling Service.

Reschly, A, Coolong-Chaffin, MA, Christenson, SL, &Gutkin, TB 2007,'*Contextual influences and RTI: Critical issues and strategies*'. In SR Jimerson, MK Burns & AM VanDerHeyden (Eds.), '*The Handbook of Response to Intervention: The Science and Practice of Assessment and Intervention*'.pp.148-160. New York: Springer.

Sabar, N (ed.) 2001, *Genres and Tradition in Qualitative Research*. Israel: Dvir Publication. Sabar, N (ed) 2001, *Genres and Tradition in Qualitative Research*. Israel: Dvir Publication.

Satir, V 1994, *Peoplemaking*. Tel Aviv: SifriatPoalim Publishing Group

Selye, H 1976, *The Stress of Life*. New York: McGraw-Hill.

Smilansky, M 1991, *The Challenge of growing - needs, stress and coping*. Tel Aviv: Ramot.

Webografie

Cohen, N 2012, 'Adler in the classroom'. *An echo of Education Journal*. Israel: Ministry of Education. Available from: <http://portal.macam.ac.il/ArticlePage.aspx?id=5298>. [14 December 2012]

Johnson, AP 2012, *'Humanistic & Holistic Learning Theory'*. Minnesota, Minnesota State University. Available from: www.OPDT-Johnson.com [7 December 2012].

Pearce, LD 2012, 'Mixed – Methods Inquiry in Sociology'. *American Behavioral Scientist*, vol. 56 no. 6, pp. 829-848. Available from: Sage Journals. [17 October 2012].

Shedmi, H & Zimmermann, S 2010, *Wellness – A Theoretical Rationale*. Available from: <http://cms.education.gov.il/educationcms/units/shefi/kishureichaim/meytaviyut/yeda/revachanafshit.htm>. [17 October 2012].